

SVARILO IZ VESOLJSTVA

PAVEL KUNAVER

Lep je ves ta svet
Gora mu je cvet...

dor zasleduje odkritja v bližnjem in daljnem vesoljstvu, nehoti z vedno večjim občudovanjem zre na našo Zemljo, posebno pa na naše gore. Res velja, kakor poje citirana stara pesem. Danes še bolj kot kdaj prej.

Na kratko pogledimo v vesoljstvo, kakor ga danes poznamo – bližnjega že bolj natanko, posebno od konca letošnjega marca. Nekoč smo zrlji tja ven drugače kakor sedaj. Zvezde so lepo bleščale v najrazličnejših barvah; Luno so daljnogledi že prej dobro, a nezadostno odkrili človeku; z Marsom se je človek celo nekaj časa spogledoval in malo celo upal na »dobro sosodstvo«. Venera je bila in je še ostala v skrivnostni plašč zavita lepota. Merkur pa da je pust in vroč.

Danes zanesljivo po bližinskih fotografijah in merjenjih z vesoljskimi sondami in končno tudi po treh obiskih človeka vemo, da je Luna strahotna puščava, brez vode, zraka in plodne zemlje. Izpostavljen je smrtno nevarnemu sevanju Sonca, ker je ne čuva dobrotna atmosfera kakor Zemljo. Prav taka puščava razkopana od malih asteroidov in meteoroidov, z nepomembno, za dihanje neuporabno atmosfero je tudi Mars. Nima ne vode ne plodne zemlje. Lepa Venera je zaradi obilice ogljikove kisline neznošno vroča in zavita v gost plašč življenju sovražnih plinov.

Na koncu meseca marca (1974) je šla vesoljska sonda Mariner tik mimo Merkurja, ga prefotografirala od blizu in poslala na Zemljo okoli dva tisoč fotografij, ki so izredno presenetile znanstvenike, saj do tega časa niti najboljši daljnogledi niso vedeli, kakšen je ta mali brat naše Zemlje. Sedaj vemo, da je tudi Merkur skoraj natanko tak kakor Luna: strahotno predrt od meteoritov, silovita puščava, brez vode, atmosfere in plodne zemlje, zelo izpostavljen bližnjemu soncu. Zunanji planeti Jupiter, Saturn, Uran, Neptun in Pluton – vsi so zaviti v strupene pline, izpostavljeni vesoljskemu mrazu, brez vsake možnosti za življenje. Tako, sedaj za gotovo vemo, da smo v sončnem sistemu sami, popolnoma sami!

Najbližja zvezda za Soncem je že 270 000 × bolj oddaljena od Sonca kakor Zemlja. To pa je že okoli štirideset bilijonov kilometrov, z astronomskimi besedami povedano tako daleč, da rabi njena svetloba s hitrostjo 300 000 km na sekundo že okoli 1/2 leta do nas. Druge zvezde so deset – sto – tisoč – in več milijonkrat bolj daleč od nas. vse pa so torej nedostopna sonca, bolj ali manj vroča, bolj ali manj velika kakor naše Sonce in mogoče tudi obkrožene s planeti. S kakšnimi – še danes prav nič ne vemo...

Iz Zemlja? Res popolnoma izjemno telo v tej strahotni množici neskončno različnih vesoljskih teles v breznu vsemirja. Izjemno? Ker ima vodo, zrak, plodno zemljo in zato živa bitja – od nas ljudi do mikroorganizmov.

Gore so na Marsu, Luni, Merkurju, mogoče tudi kje drugod. Gore na teh planetih so rušče se puščave, ki so nastale pod udarci meteoritov in iz nekoliko pravulkanov, nikoli pa jih niso oblikovale vode in ledeniki, nikoli jih niso prepletale plodne doline z rekami.

In naše gore? Res so pravi cvet. Do neke višine jih pokrivajo bujni gozdovi. V podnožju se širijo plodne nižine in doline z vsem, kar leze, gre in leti. Nad gozdovi so planinski pašniki in skalovje s cvetjem, vredno pesniške besede.

In višje gori? Sneg in led zaljšata višave, da se vse blešči. Pretežna večina ljudi šteje vse te velike darove narave, vodo, zrak in plodno zemljo, pa tudi vrhunske stvaritve narave, gorovja in plodna nižavja za nekaj samo ob sebi umevnega, danega in celo neuničljivega in neminljivega. S strahom pa začnemo spoznavati, da je vse to, kar imamo na Zemlji, globoko, globoko v vesoljstvu, mogoče na stotine bilijonov in trilijonov kilometrov daleč, edinstveno, samo nam dano.

Pavel Kunaver

Foto Fr. Vogelnic

Prepočasi se začenjamo zavedati, da je vse to bogastvo sila **občutljivo, minljivo in da ga pospešeno uničujemo**. Žal je to uničevanje in onesnaževanje doseglo že tudi gore. Mineva tisto, kar je bilo najbolj privlačno in dragoceno: tišina, lepota, rastlinstvo in živalstvo pa tudi že čistost narave.

Planinska društva so zato za svoj delovni program dobila nove naloge. Sedaj mora vsako društvo, vsak član postati borec za ohranitev prvobitnosti gorske narave. Vsako društvo bi se moralo obvezati, da bo tudi v tej smeri enako in enotno vzgajalo svoje člane! Vsak član mora biti sam zase vzoren čuvar lepote in tišine gora, poleg tega pa mora vplivati **na vsakogar v svoji okolici**. Predvsem je treba posvetiti vso pozornost mladini. Mladi ljudje naj skrbijo za čistost gorskega sveta, za vse vrednote, ki jih za človeka hrani čudovita gorska narava.

PREDSEDNIK IS SR SLOVENIJE SPREJEL V. JAHO

ING. PAVLE ŠEGULA

ponedeljek, 3. marca 1975, je predsednik IS SR Slovenije, tovariš inž. Andrej Marinc v navzočnosti predsednika skupščine SR Slovenije tovariša dr. Marijana Breclja sprejel člane V. JAHO.

Sprejema se je udeležilo še več članov predsedstva SR Slovenije, CK ZKS, IS SR Slovenije, Republiške konference SZDL, Republiškega sveta sindikatov SR Slovenije, vodilni predstavniki Republiške telesno kulturne skupnosti, predsednik PZJ tovariš Božo Škerl in drugi vidni družbeno-politični delavci.

Člane V. JAHO je predstavil dr. Miha Potočnik, sodelovali pa so še tajnik PZS, tovariš Janez Kmet, urednik PV, tovariš Tine Orel ter načelnik Komisije za odprave v tuja gorstva inž. Pavle Šegula in njegov namestnik Aleš Kunaver.

Srečanju je že od vsega začetka dal prijeten in prijateljski ton predsednik Andrej Marinc, ki je v tovariškem nagovoru dal priznanje uspešni odpravi, nato pa poudaril tudi vlogo in pomen planinstva za našo družbo. Ob tej priložnosti ni prezrl masovnosti organizacije in milijonskega obiska njenih članov v planinskih kočah ter na vrhah. Svoj simpatični, naklonjeni nagovor je končal z dobrimi željami in v upanju, da doseženi uspehi niso zadnji ter da se bo moč organizacije odrazila predvsem z nadaljnjimi dosežki v domačih gorah širom po Jugoslaviji.

Smo na tretji planinski postojanki naše Savinjske poti, ki stoji na Dobroveljski planoti, na Čreti.

Zbrali smo se na kraju, kjer se je pred 33 leti bil prvi partizanski frontalni boj z okupatorjem (26. 10. 1941). Bojeval ga je 1. štajerski bataljon. Samo sredi obsežnih gozdov naše planote, ki jo je nekoč pokrival dob (staroslovansko pomeni to hrast), po kateri nosi ime. Danes ga v večjem srečamo le še ob planinski poti iz Vranskega po jugozahodnem pobočju. Kako svobodni, srečni in sproščeni se počutimo v teh gorskih gozdnatih predelih! V zadnji narodno-osvobodilni vojni pa so bile naše gore, hribi in gozdovi žarišče našega boja za obstoj...

Delovni človek je tvorec samoupravnega socialističnega sistema, mu torej ni podrejen, ker je njegov subjekt in ne objekt, tudi zunaj njega ni in njegova svoboda ni nekakšno nasprotje samoupravni družbi. Vsi vidiki in oblike osvobajanja človeka so vidiki in oblike osvobajanja človeka kot družbenega bitja. To imejmo pred očmi tudi pri delu za planinstvo...

Samo malo pogledjmo, kaj vse skrivajo ti dobroveljski gozdovi. Marsikateri spomenik stoji na njihovih tleh, ne daleč od tu je Tiha dolina, kjer stoji spomin borcem Bračičeve brigade, malo dalje je veličasten spomenik padlim partizanom na Dobrovljah. Padli so za svobodo, ki jo danes uživamo mi...

Ing. Božo Jordan (v govoru na tretji podelitvi značk Savinjske poti, Čreta 13. 10. 1974).